

УДК 339.5

Устимов О.О. магістр спеціальності 073 Менеджмент**Науковий керівник: Варяниченко О.В., к.е.н., доцентка кафедри менеджменту***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)***ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ-ЕКСПОРТЕРІВ ЦЕМЕНТУ**

Протягом останніх двох років, починаючи з моменту повномасштабного вторгнення та введення воєнного стану, українська економіка переживає кризу. Агресивні дії противника мають руйнівний вплив на різні сектори національної економіки, спричиняючи скорочення виробництва важливих та стратегічних видів продукції, порушуючи логістичні ланцюги та знижуючи рівень ділової активності.

Формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку світової економіки завжди було одним із ключових аспектів забезпечення його конкурентоспроможності та стійкого розвитку. В умовах глобалізації, інтеграції ринків та постійних змін у міжнародному середовищі, підприємства вимушені пристосовуватись до нових викликів, щоб забезпечити свою ефективність і стійке функціонування. Тому актуальність розробки стратегії зовнішньоекономічної діяльності значно зростає у зв'язку з низкою факторів.

По-перше, наявність стратегії зовнішньоекономічної діяльності дозволяє підприємствам більш ефективно використовувати можливості міжнародних ринків для зростання обсягів реалізації своєї продукції, розширення кола споживачів та партнерів. Сучасна економіка, особливо у зв'язку з розвитком цифрових технологій, дозволяє підприємствам виходити на нові міжнародні ринки швидше і з меншими витратами, ніж раніше. Однак, для успішного освоєння таких можливостей необхідна чітка стратегія, яка враховуватиме специфіку ринків, конкурентне середовище, правові та регуляторні особливості різних країн.

По-друге, зовнішньоекономічна діяльність може стати джерелом стійкості для підприємств в умовах нестабільної внутрішньої економічної ситуації. Наприклад, підприємства, що успішно працюють на зовнішніх ринках, мають більше можливостей компенсувати внутрішні економічні ризики, такі як інфляція, зростання податків чи нестабільність валютного курсу. Експортні ринки забезпечують додаткові джерела доходів, що робить бізнес менш залежним від внутрішньоекономічних коливань.

По-третє, у контексті зростаючої конкуренції на глобальних ринках, відсутність чіткої стратегії може призвести до втрати ринкових позицій. Розробка та впровадження стратегії зовнішньоекономічної діяльності дозволяє ефективніше використовувати ресурси підприємства для завоювання нових ринків і забезпечення довготривалого зростання.

По-четверте, формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності є особливо актуальним для країн, які переживають економічні труднощі або мають обмежений внутрішній ринок. У таких умовах вихід на міжнародні ринки стає не просто можливістю, а необхідністю для виживання і розвитку. Це стосується і українських підприємств, особливо в умовах військового конфлікту та економічної кризи, коли внутрішній попит значно знизився, а можливості для розвитку на зовнішніх ринках стали ключовими для багатьох компаній.

Крім того, успішна стратегія зовнішньоекономічної діяльності включає не лише економічні, але й політичні, соціальні, культурні та екологічні аспекти. Підприємства повинні враховувати різні культурні особливості, політичні ризики, нормативно-правові бар'єри та інші фактори, які можуть вплинути на їхню діяльність на міжнародних ринках. Це вимагає глибокого аналізу і підходу до планування, що робить

формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності надзвичайно важливим елементом управління сучасним бізнесом.

Для українських промислових підприємств стає актуальним не лише питання виживання в умовах війни, але й розробка та впровадження стратегій для відновлення та розвитку в післявоєнний період в умовах глобалізації. Впровадження інноваційних технологій, зміцнення взаємин з постачальниками та споживачами, а також активна маркетингова діяльність допоможуть підприємствам розширити свою зовнішньоекономічну діяльність. А збереження принципів соціальної відповідальності та сталості в діяльності підприємства навіть під час війни, сприятиме підтриманню довіри клієнтів та партнерів, а також забезпечуватиме лояльність персоналу.

У процесі відбудови України пріоритетним завданням держави має бути підтримка вітчизняних виробників будівельних матеріалів, які, незважаючи на війну, змогли адаптуватися до нових умов. Серед цих матеріалів цемент займає ключове місце. Його використовують для виготовлення монолітного і збірного бетону, залізобетонних конструкцій, азбестоцементних виробів, будівельних розчинів, а також для скріплення елементів споруд. Значним споживачем цементу є нафтова та газова галузі. Цементні матеріали також замінюють традиційні будівельні ресурси, такі як деревина, глина та вапно. Структура експорту українського цементу представлена на рисунку 1.

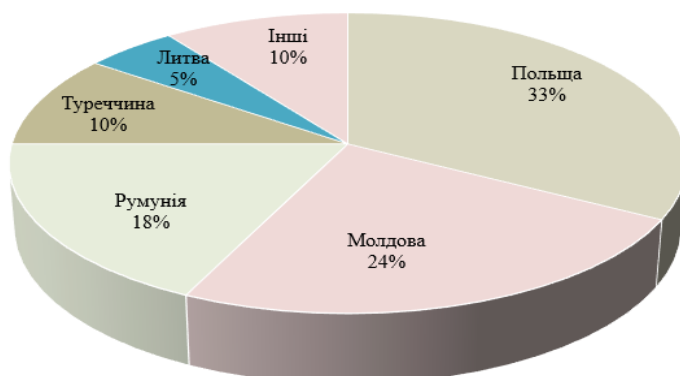

Рисунок 1 – Структура експорту українського цементу

Основними мотивами експорту цементу з України до Польщі, Молдови, Румунії, Туреччини та Литви є географічна близькість, економічні зв'язки та високий попит на будівельні матеріали в цих країнах. Польща (33%) є найбільшим споживачем українського цементу через високі темпи будівництва, інфраструктурні проєкти та зручну логістику. Молдова (24%) є традиційним торговим партнером, де український цемент є важливим для задоволення будівельних потреб. У Румунії (18%) попит на цемент обумовлений розвитком інфраструктури та інвестиціями ЄС у будівельні проєкти. Туреччина (10%) імпортує український цемент через економічну співпрацю та потребу в специфічних типах цементу для проєктів. У Литві (5%) попит зростає завдяки житловим та інфраструктурним будівельним проєктам. Збільшення експорту до цих країн сприяє стабілізації української економіки, оскільки цемент залишається важливим товаром на зовнішніх ринках. Експорт підтримує виробничі потужності цементних заводів, забезпечуючи зайнятість і розвиток промисловості. Україна підтримує конкурентні позиції на ринках будівельних матеріалів завдяки географічній близькості та налагодженим торговим шляхам.

У складних умовах воєнного конфлікту підприємствам-виробникам цементу дуже важливо зосередитися на внутрішніх процесах, скороченні зайвих витрат та розробці стратегій, що враховують обмежені ресурси і невизначеність.